

הפטירה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

פרשת חיי שרה

מלכים א' פרק א, א - לה

מפטירים בפרשה זו, כיון שנאמר בפרשה 'ואברהם זקן בא בימים', ואף פרשה זו פותחת ב'והמלך דוד זקן בא בימים'.

(א) **וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן** בגופו, באפיסת כוחותיו, וגם היה כבר **בָּא בַיָּמִים**, כי היה כמעט בן שבעים שנה, **וַיִּכְסְהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַס לוֹ**, כיון שכבר תם חומו הטבעי, והבגדים יכולים רק לשמור על החום שלא יתפשט, אך אינם מחממים את הגוף כשהוא קר בטבעו. ובמצב זה כבר לא היתה תקוה שעוד יתחזק דוד לחזור ולמלוך על ישראל, והיה נראה שהגיעה העת שאחד מבניו ימלוך תחתיו, ולכן רצה אדוניהו להמליך את עצמו [וחשב שלא יהא משפטו כאבשלום, שמרד בדוד אביו בעודו בעוצם כוחו ותקיפותו]. (ב) אחרי שראו עבדיו כי אפס חומו הטבעי וצריכים למצוא דרך לחממו, **וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו, יִבְקְשׂוּ לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה**, שבשרה חם יותר מאשה נשואה, וכשיפרסמו שמבקשים עבורו נערה יאמרו רק **וְעִמְדָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ לְשֵׁרָתוֹ, וְתִהְיֶה לוֹ סִכָּנָת** - ממונה על אוצרותיו, אמנם המטרה האמיתית, שאין מכבוד המלכות לפרסם זאת, היא **וְשִׁכְבָּה בְּחִיקָךָ, וְחַס לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ**. [ולכן תחילת דבריהם, 'ועמדה לפני המלך ותהי לו סוכנת' אמרו בלשון נסתר, כי כך יפרסמו בציבור, ולעומת זאת את הדברים 'ושכבה בחיקך וחס לאדוני המלך' אמרו בלשון נוכח, שזו האמת כפי שהמלך יודע]. (ג) **וַיִּבְקְשׂוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲבִישָׁג הַשּׁוֹנֵמִית, וַיָּבִיאוּ אֹתָהּ לְמֶלֶךְ**. (ד) עתה רומז הפסוק לסיבה אשר הניעה את אדוניהו למלוך ולמרוד באביו, **וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד מָאֵד, וּמַחֲמַת כֵּן רָצָה בָּהּ אֲדוֹנֵיהּוּ מְאֹד, וְתִהְיֶה לְמֶלֶךְ סִכָּנָת, וְתִשְׁרָתֶהּ, וְהַמֶּלֶךְ לֹא יָדָעָה**, ומחמת כן חשב שגם מצד אביו לא תהיה מניעה לכך שישאנה, שהרי דוד לא נשאה, ויוכלו למצוא עבורו נערה אחרת שתשרת אותו. ולכן רצה אדוניהו למלוך מיד, בחושבו שאם יוכל לשמור בסוד את המלכותו, ורק לאחר מכן יודע הדבר לדוד, לא ירע הדבר כל כך בעיניו, מאחר ובין כך כבר אפסו כוחותיו מלמלוך, ויסיכים בדיעבד למלכותו של אדוניהו, ולאחר שימלוך יוכל לישא את אבישג, כרצונו. והסיבה שחשב שיוכל להסתיר את המלכותו מדוד, כיון שאין מן הנימוס שיהיה שום אדם בחדר המלך בעת כזו שאבישג מחממת אותו, ומחמת כן היו נשותיו, עבדיו ובני ביתו של המלך מנועים מלהכנס לחדרו, והיה ניתן לחשוב שיעלם מהמלך גם נסיונו של אדוניהו למלוך על ישראל, עד לאחר שיסתיים הדבר [וכפי שבאמת היה עשוי להיות, לולא נתן הנביא, וכמו שיבואר להלן]. (ה) ומחמת הסיבות האמורות לעיל, **וְאֹדְנֵיהָ בֵּן חַגִּית מִתְּנַשָּׂא לְאִמֶּר אֲנִי אֶמְלֹךְ, וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וַפָּרָשִׁים, וְחַמְשִׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו**, וכל אלו מדרכי המלוכה, כדי להראות שהוא העתיד למלוך תחת דוד אביו. (ו) עתה מבאר הפסוק מדוע לא פחד אדוניהו מדוד אביו, וגם לא פחד שעם ישראל לא יקבל את מלכותו, **וְלֹא עָצְבוּ** - לא הוכיחו אֲבָיו מִיָּמָיו לְאִמֶּר מְדוּעַ פָּכָה עֲשִׂיתָ, ולכן חשב שגם עתה לא יאמר לו דוד דבר, לאחר שכבר ייעשה המעשה וימלוך. וחשב שישראל יתרוצו במלכותו, כיון שכמו אבשלום, **וְגַם הוּא הָיָה טוֹב תֹּאֵר מְאֹד**, שזה דבר הנושא חן בעיני ההמון, כמו אבשלום מצא חן בעיני העם. וטעם נוסף שחשב שהעם יתרוצה במלכותו, **וְאֹתוֹ יִלְדָה אִמּוֹ, חַגִּית, אַחֲרָי שִׁלְדָה מֵעֵכָה אֶת אַבְשָׁלוֹם**, וכיון שאבשלום נהרג, וכן אמנון הבכור ודניאל שנוולד אחריו גם כן מתו, נמצא שהגדול בבני דוד היה עתה אדוניהו, יסברו ההמון שמן הראוי להמליך את הגדול שבבנים. (ז) ועוד טעם לכך שחשב שיצליח במלכותו, **וַיְהִי דַבָּרֵיו שֶׁל אֲדוֹנֵיהּוּ עִם יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה שֶׁר הַצָּבָא, וְחָשַׁב שִׁמְתוֹךְ כִּד כָּל הַחַיִּילִים יִימָשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְעַם אֲבִיתֶךָ הַגָּדוֹל, וְעַל יָדֵי זֶה יִימָשְׁכוּ הָעָם אַחֲרָיו, וַיַּעֲזְרוּ אַחֲרָי אֲדָנִיָּה**. והטעם שהם היו מתומכי אדוניהו, כיון שידע יואב שדוד כועס עליו על כך שהרג את אבשלום, ופחד שדוד יצווה את שלמה להורגו, ואביתר ראה שדוד חולק כבוד גדול לצדוק הכהן, והבין שבכוונתו למושחו לכהן גדול תחתיו, וחשבו שיינצלו על ידי שיתמכו בהמלכת אדוניהו. (ח) **וְצִדֹק הַכֹּהֵן, וּבְנֵיהּוּ בֶן יְהוֹזָדָע, וְנִתְּנוּ הַנְּבִיאִים, וְשִׁמְעִי** -יש אומרים שהוא שמעי בן גרא] **וְרַעִי** -יש אומרים שזה חושי הארכי, המכונה 'רַע דוד', **וְהַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, לֹא הָיוּ עִם אֲדָנִיָּהוּ**, כיון שידעו שכוונת דוד להמליך את שלמה, ונחשב בעיניהם כמרידה במלכות לתמוך באדוניהו, המולך מדעתו ושלא כרצון דוד. (ט) כיון שראה אדוניהו שיש המתנגדים להמלכתו, רצה לחזק את ידי אוהביו במסיבת רעים, ושם ימליכוהו מהר קודם שיתיעצו אוהבי שלמה כיצד להמליכו, **וַיִּזְבַּח אֲדָנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא - שׁוֹר מִפּוֹטָם, עִם - ועשה זאת במקום הסמוך לַאֲבֹן הַזֹּחֶלֶת - אבן שהמים זוחלים לידה, אֲשֶׁר אֶצֶל עַיִן רִגְלֵי, וַיִּקְרָא אֶת כָּל אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלִכָּל אֲנָשִׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ. (י) וְאֵת נִתְּנוּ הַנְּבִיאִים, וּבְנֵיהּוּ בֶן יְהוֹזָדָע, וְאֵת הַגְּבוּרִים, וְאֵת שְׁלֹמֹה אֲחִיו, לֹא קָרָא, כי ידע שהם מתנגדים למלכותו. (יא) וַיֹּאמְרוּ נִתְּנוּ הַנְּבִיאִים אֶל בֵּית שְׁבַע אִם שְׁלֹמֹה לְאִמֶּר, הֲלוֹא שְׁמַעְתָּ כִּי מֶלֶךְ אֲדָנִיָּהוּ בֶן חַגִּית, וְאִין לֵנו שְׁהוֹת לְהַתְּמַהֵמָה בְּהַמְּלֶכֶת שְׁלֹמָה, אֲךָ אֵל תְּתִיאֲשִׁי בְּחוֹשֶׁבֶךָ שֶׁאֵת הַנְּעִשָׂה אִין לְהַשִּׁיב, כִּי הִרִי וְאֲדָנִיָּהוּ דָּוִד לֹא יָדָע, וכאשר יודע לו הדבר בודאי ימליך את שלמה. (יב) ועוד הוסיף נתן הנביא לעורר את בת שבע לעשות מעשה, שלא תחשוב שאין כאן אלא רדיפת כבוד ושררה, ואולי כדאי לוותר לאדוניהו, ולכן הוסיף ואמר לה, **וְעַתָּה לְכִי אֵינְעִצְךָ נָא עֲצָה, וּמִלְטִי אֶת נַפְשְׁךָ וְאֵת נַפְשׁ בְּנֵךְ שְׁלֹמָה, וְעַצָּה זֹאת תוֹעִיל לְהַצִּילְכֶם מִמוּת, כִּי אִם יִמְלֹךְ אֲדוֹנֵיהּוּ בּוֹדָאי יִהְרֹג אֹתְךָ וְאֵת שְׁלֹמָה, כִּיֹּן שִׂידַע הוּא שֶׁבְכוּונַת דָּוִד לְהַמְּלִיךְ אֶת שְׁלֹמָה [וְיִהְרֹג אֶת בֵּית שְׁבַע כְּדִי לְהַרְאוֹת כִּיֹּן הוּא נִשְׁוֹאֵיָה לְדוֹד בְּעֵבִירָה, וּבְנֵה שְׁלֹמָה פְּסוּל לְבָא בְּקַהֲלָה, וְכִיֹּן מַחֲמַת כֵּן הוּא הוֹרֵגִם]. (יג) ולכן לימד****

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך!

הצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

הבטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

נתן הנביא את שבע מה לומר לדוד, כדי לעוררו לעשות מעשה, וכפי שיבואר, וכך אמר לה נתן, **לכי ובאי אל המלך דוד, ואמרת אליו, הלא אתה אדני המלך נשבעת לאמתך לאמר, כי שלמה בנך ימלך אחרי, והוא ישב על כסאי, ומדוע מלך אדנייהו. (יד) הנה עודך מדברת שם עם המלך, ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך. (טו) ותבא בת שבע אל המלך החדר, ומקדים הפסוק לומר כמה טעמים לכך שדוד נבהל מבואה, והמלך זקן מאד ולא היו נשותיו רגילות לבא לפניו, ואבישג השונמית משרת את המלך, ומחמת כן לא היה שום אדם נכנס אל החדר. (טז) ותקד בת שבע ותשתחו למלך, וכיון שאין דרך אשת המלך להשתחוות לו בבואה לפניו, הבין דוד שלא באה סתם, אלא שיש לה בקשה גדולה ונחוצה. ויאמר המלך לבת שבע, מה לך - מה רצונך, שמחמת כן מיהרת לבא פתאום אל החדר. (יז) עתה אמרה בת שבע את הדברים שלימד אותה נתן הנביא, ותוכנס היה שברור לה שהמלכתו של אדונייהו לא נעשתה מדעתו של דוד, ולכן הגדילה בעיניו את חטאו של אדונייהו לפני דוד, כדי שיתעורר מתוך כך להמליך את שלמה, ותאמר לו בת שבע, אדני, אתה נשבעת, ושבועה זו היתה בה' אלהיך, והנשבע בשם ה' אין מתירים את שבועתו, ושבועה זו לא היתה בינך לבין עצמך, אלא נשבעת לאמתך, והנשבע לחבירו אין מתירים לו את שבועתו שלא מדעת חבירו, ותוכן שבועתך היה כי שלמה בנך ימלך אחרי, כלומר, שתהא המלכתו מצד שהוא בני, ואני ראויה שהבן הנוול ממני יהיה מלך [ובפרט שלפני שנשא את בת שבע הבטיח לה שהבן הנוול ממנה ימלוך אחרי, וכיון שכל הנישואין היו על דעת כן בודאי עליו לקיים את דבריו], והוא ישב על כסאי, כי הוא גם כן ראוי מצד עצמו למלכות זו, באופן שידמה כסא מלכותו לכסא דוד, ולא תופחת מעלת כסא דוד כאשר ישב שלמה עליו כמלך. (יח) ומחמת כל האמור, הרי גם אם היה אדונייהו מולך לאחר מותך היה בכך משום מרידה, מאחד והמלכות הובטחה לשלמה, ועתה הנה אדנייהו מלך - וכל שכן שמלך אדונייהו עתה, בחיי דוד, שזהו מרד, ועתה, שאתה עדיין חי, איך יתכן שאדני המלך לא ידעת מהמלכתו, הרי זו ראייה שאדונייהו יודע שאין כוונתך להמליכו, ולכן לא אמר לך זאת, והרי זו מרידה ממש. (יט) ועוד הוסיפה בת שבע להגדיל את פשעו של אדונייהו, ויזבח שור ומריא וצאן לרב, וזהו מעשה שאינו ראוי כלל, לערוך סעודה גדולה כזו כשאביו המלך שוכב על ערש דוי, ויקרא לכל בני המלך, ולאביתר הכהן, וליאב שר הצבא, וראייה נוספת לכך שיודע הוא שאין דעתך להמליכו אלא להמליך את שלמה, ולשלמה עבדך לא קרא, ובודאי אם היה אדונייהו נוהג כן לפי תומו לא היה שלמה גרוע יותר משאר בני המלך ואנשי הצבא שהוזמנו. (כ) אמנם, כדי שלא יתייאש דוד בשומעו את כל זאת, ולא יחשוש שימרדו בו, הוסיפה בת שבע ואמרה לו, ואתה אדני המלך, עיני כל ישאל עליך, להגיד להם מי ישב על כסא אדני המלך אחרי, ורק מי שיבחר בו המלך יהיה מקובל ורצוי על העם. (כא) והיה אם תחריש כעת על המלכת אדונייהו, הרי יחשבו כל ישראל שנעשה הדבר מידיעתו וברצונו, וכשכב אדני המלך עם אבתי, והייתי אני ובני שלמה מוחזקים כחטאים, ויאמרו שנישואי היו בחטא ומחמת כן נדחינו אני ובני מהמלוכה, וידונו אותנו למיתה כחוטאים. ובזה יהיה גם בזיון גדול למלכות דוד. אבל אם ימליך את שלמה, הרי יכירו הכל שנישואי דוד עם בת שבע היו בהיתר, כפי האמת, ובנה הוא הראוי למלוך אחרי דוד. (כב) והנה עודנה מדברת עם המלך, ונתן הנביא בא. (כג) ויגידו למלך לאמר, הנה נתן הנביא. ויבא לפני המלך, וישתחו למלך על אפיו ארצה. (כד) כפי שאמר נתן הנביא לבת שבע, בא הוא כדי להשלים את דבריה, אמנם כיון שרצה להמשיך ולעורר את לב המלך לעשות מעשה, התנהג כאילו הוא בטוח שדוד המלך הוא שמינה את אדונייהו, ומתפלל על כך שהעלים ממנו את הדבר, ויאמר נתן, אדני המלך, נראה הדבר שאתה אמרת, אדנייהו ימלך אחרי, והוא ישב על כסאי. (כה) כי ירד אדונייהו היום, ובודאי לא יעשה דבר כזה כיום, בעודך חי, ללא ידיעתך, ויזבח שור ומריא וצאן לרב, ויקרא לכל בני המלך, ולשרי הצבא, ולאביתר הכהן, ובודאי לא יתכן שיקרא לכולם ללא ידיעת המלך, והנם אכלים ושתיים לפניו, ויאמרו יחי המלך אדנייהו. (כו) ולי, אני עבדך, ולצדק הכהן, ולבנייהו בן יהונדע, ולשלמה עבדך לא קרא, ומדוע לא קראו לנו, והרי אם זהו רצונך בודאי נקיים את הדבר, שהרי עבדיך אנחנו, ומדוע חושדים אותנו כאילו נסרב להמליך את מי שרצונך להמליכו. (כז) ועתה הוסיף נתן הנביא תרעומת הנוגעת רק אליו, שהרי הוא התנבא אל דוד ששלמה בנו ימלוך אחרי, ובודאי לא יעבור על דברי הנביא, אלא אם כן באה אליו נבואה אחרת ובה נאמר לו להמליך את אדונייהו, ואם אכן מאת אדני המלך נהיה הדבר הזה, כפי שנראה, ולא הודעת את עבדך מי ישב על כסא אדני המלך אחרי, והרי עליך לומר לי שקיבלת נבואה אחרת, כדי שלא תחשד בעיני כעובר על דברי הנבואה. נמצא שבת שבע עוררה את דוד לפעול מחמת הכעס על אדונייהו, שנראה כמורד במלכותו, ונתן הנביא עוררו לפעול מחמת הבושה והחשד שחושדו כאילו עובר על דברי הנבואה. (כח) כיון שבינתים, כשנכנס נתן הנביא אל חדר המלך יצאה משם בת שבע, ויען המלך דוד ויאמר, קראו לי לבת שבע. ותבא לפני המלך, ותעמוד לפני המלך. (כט) וישבע המלך ויאמר, חי ה' אשר פדה את נפשי מפל צרה. (ל) כי כאשר נשבעתי לך בה' אלהי ישראל לאמר, כי שלמה בנך ימלך אחרי והוא ישב על כסאי תחת, לא אמתין לזה עד לאחר מותי, אלא כי בן אעשה כבר היום הזה. (לא) ותקד בת שבע אפים ארץ, ותשתחו למלך, ותאמר, יחי אדני המלך דוד לעלם, וכוונתה היתה גם כפשטות הדברים, שיאריך ימים, וגם לרמוז כי כאשר ימלוך שלמה תחתיו ייחשב הדבר כאילו הוא עצמו עדיין חי, כיון שכל המשך שושלת המלכות מתייחסת לדוד המלך:**

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

טל': 076-5404360

ת.ד. 23053 ירושלים 9123001

דואר: office@2halachot.org

ENGLISH | ESPAÑOL | FRANÇAIS | РУССКИЙ | עברית

שליחת לימוד יומי בדואר אלקטרוני, הפצת לוחות לימוד יומיים, עשה לך רב, תיאום חברות

Daily Direct Learning via E-mail

שתי הלכות ביום
Shtey Halachot Beyom

076-5404360